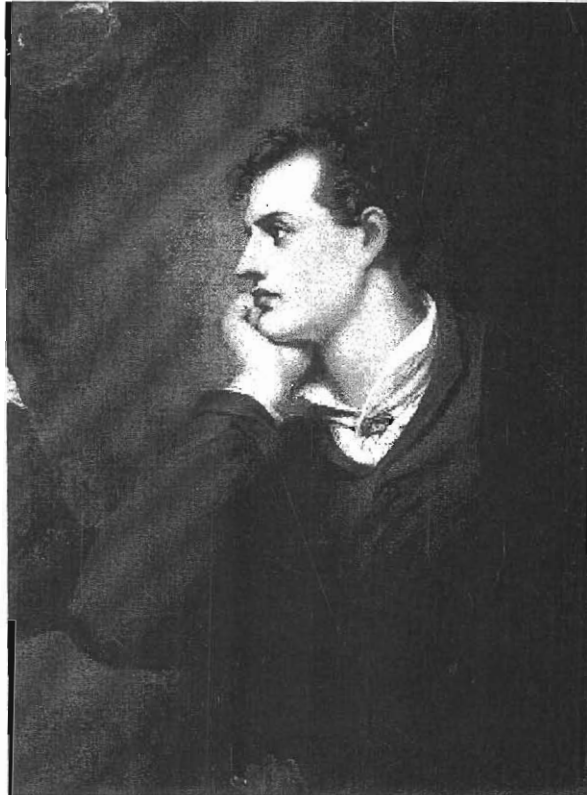

Τζώρτζ Γκόρντον Μπάυρον (George Gordon, Lord Byron)
(Λονδίνο 1788–Μεσολόγγι 1824)

Portrait of Lord Byron by Richard Westall, 1813. National Portrait Gallery, London.

- Χρονολόγιο
- Ο Βυρωνισμός στην Ελλάδα και στην Ευρώπη
- **Ο «Βυρωνικός Ήρωας» : από τον Τσάιλντ Χάρολντ στον Δον Ζουάν**
- Ο Ρομαντικός ποιητής
- Ο κοσμοπολίτης ποιητής
- Ο ποιητής-επαναστάτης

Μπάϋρον. Μάνφρεντ. Μτφ Αθ. Οικονόμου. Οδός Πανός,
2006.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΜΠΑΪΡΟΝ

- 1788 22 Ίανουαρίου: Γεννιέται στὸ Λονδίνο ὁ Τζῶρτζ Γκόρντον Μπάϋρον, γιὸς τοῦ λοχαγοῦ Τζῶν Μπάϋρον καὶ τῆς Κάθριν Γκόρντον.
- 1790 Ἡ Κυρία Μπάϋρον παίρνει τὸν γιό της νὰ ζήσουνε στὸ Ἄμπερντὴν τῆς Σκωτίας, ἀφοῦ ὁ σύζυγός της ἔχει διασπαθίσει μεγάλο μέρος τῆς περιουσίας της.
- 1791 Ὁ λοχαγὸς Τζῶν Μπάϋρον, πατέρας τοῦ ποιητῆ, πεθαίνει στὴ Γαλλία.
- 1792 Ὁ Μπάϋρον ἐγγράφεται στὸ Δημοτικὸ σχολεῖο τοῦ Ἄμπερντὴν τῆς Σκωτίας.
- 1794 Γίνεται προσωρινὸς κληρονόμος στὸν τίτλο τοῦ Λόρδου Μπάϋρον, τοῦ ὁποῖου ἡ οἰκογενειακὴ ἔδρα εἶναι στὸ Newstead Abbey τοῦ Nottinghamshire.
- 1798 Ἀποκτᾶ ὀριστικὰ τὸν τίτλο τοῦ Λόρδου σὲ ἡλικία 10 ἐτῶν. Μετακομίζει στὸ Newstead Abbey, τὸ ὁποῖο ἀποδεικνύεται ἀκατάλληλο γιὰ κατοίκηση. Ἡ οἰκογένειά του μετακομίζει πάραυτα στὸ Nottingham.

- 1798-9 Ζή στο Nottingham όπου συνεχίζει την εκπαίδευσή του και δέχεται ιατρική περίθαλψη για το ανάπηρο πόδι του.
- 1799-1801 Φοιτᾶ στο σχολεῖο Glennie's στο Dulwich.
- 1801-05 Ἐγγράφεται στο κολλέγιο τοῦ Haigow, ὅπου καὶ φοιτᾶ. Περνᾷ τὶς διακοπές του μετὰ τὴ μητέρα του στο Southwell.
- 1803 Ὁ πρῶτος ἔρωτας τοῦ Μπάυρον μετὰ τὴν ἑξαδέλφη του Μαίρη Τσαγουωρθ, σύμβολο τοῦ ἀνεκπλήρωτου ἔρωτα στο ἔργο του.
- 1804 Ἄρχίζει ἀλληλογραφία μετὰ τὴν ἑτεροθαλῆ ἀδελφή του Ἄουγκούστα.
- 1805 Ὁ Μπάυρον ἐγγράφεται στο Τρίνιτυ Κόλλετζ τοῦ Καίμπριτζ.
- 1806 Κυκλοφορεῖ ἡ πρώτη ποιητικὴ συλλογὴ του «Φευγαλέοι στίχοι».
- 1807 Κυκλοφορεῖ ἡ συλλογὴ «Ἔρωτες Ὀκνηρίας». Στις 13 Νοεμβρίου καταλαμβάνει τὴν ἔδρα του στὴ Βουλὴ τῶν Λόρδων.
- 1808 Δέχεται ἐπικρίσεις σὲ ἀνώνυμο δημοσίευμα τῆς «Ἐπιθεώρησης τοῦ Ἐδιμβούργου» γιὰ τὶς «Ἔρωτες Ὀκνηρίας». Ἀποφοιτᾶ ἀπὸ τὸ Καίμπριτζ μετὰ τὸ δίπλωμα Magister Artum.
- 1809 Κυκλοφορεῖ τὸν Μάρτιο ἡ σάτιρα «Ἄγγλοι βάρδοι καὶ

Σκῶτοι κριτικοί». Ὁ Μπάυρον γίνεται ξαφνικὰ πασίγνωστος. Στις 2 Ἰουλίου ἀρχίζει τὸ πρῶτο ταξίδι στὴν Ἀνατολὴ μετὰ τὸν φίλο του Τζὼν Χόμπχαους. Λισσαβόνα, Σεβίλλη, Γιβραλτάρ, Μάλτα, Πρέβεζα, Γιάννενα (ἐκεῖ θὰ γράφει τὸ πρῶτο ἄσμα τοῦ «Τσαίλντ Χάρολντ»), Κέρκυρα, Μεσολόγγι, Δελφοί (γράφει τὸν «Ἕγνος τὸν Παρνασσό») καί, τέλος, Ἀθήνα.

- 1810 Εἰδύλλιο στὴν Ἀθήνα μετὰ τὴν Τερέζα Μακρῆ γιὰ τὴν ὁποία γράφει τὴν «Κόρη τῶν Ἀθηνῶν». Τὸν Μάρτιο ταξιδεύει στὴν Κωνσταντινούπολη. Διασχίζει κολυμπώντας τὸν Ἑλλήσποντο μετὰ τὸν Σηστοῦ καὶ Ἀβύδου. Ἐπιστρέφει στὴν Ἀθήνα καὶ ἀρχίζει νὰ γράφει στο μοναστήρι τῶν Καπουτσίνων στὴν Πλάκα τὰ πρῶτα μεγάλα συνθετικὰ του ποιήματα. Ὁ Μπάυρον γίνεται ἐνθουσιώδης Ἑλληνολάτρης.
- 1811 Στις 14 Ἰουλίου ἐπιστρέφει στὴν Ἀγγλία. Πεθαίνει ἡ μητέρα του.
- 1812 Στις 27 Φεβρουαρίου ὁ παρθενικός του λόγος στὴ Βουλὴ τῶν Λόρδων. Ἐπικρίνει μετὰ σφοδρότητα τὸν ἀντεργατικὸ νόμο. Στις 10 Μαρτίου κυκλοφοροῦν τὰ δύο πρῶτα ἄσματα τοῦ «Τσαίλντ Χάρολντ». Ὁ Μπάυρον γίνεται ἀμέσως διάσημος. Ἀρχίζει ὁ πολυτάραχος δεσμὸς μετὰ τὴν Καρολίνα Λάμπ.
- 1813 Ἐκδίδονται οἱ ἑμμετρὲς ἀνατολικὲς μυθιστορίες μετὰ ἑλληνικὴ ὑπόθεση, ποὺ τὸν κάνουν διάσημο στὴν Εὐρώπη. Τὸν Ἰούνιο κυκλοφορεῖ ὁ «Γκιαούρ» καὶ τὸν Δεκέμβριο «Ἡ νύμφη τῆς Ἀβύδου».

- 1814 Κυκλοφορεῖ ὁ «Κουρσάρος» (Ἰανουάριος) καὶ ὁ «Λάρας» (Αὐγούστος). Μετὰ τὸν ἀδιέξοδο ἔρωτά του μὲ τὴν ἑτεροθαλῆ ἀδελφή του Ἄουγκούστα, στίς 9 Σεπτεμβρίου ὁ Μπάυρον θὰ ζητήσει σὲ γάμο τὴν Ἄνναμπέλα Μίλμπανκ.
- 1815 Στίς 2 Ἰανουαρίου παντρεύεται τὴν Ἄνναμπέλα. Στίς 10 Δεκεμβρίου γεννιέται ἡ κόρη του Ἄουγκούστα Ἄντα.
- 1816 Στίς 15 Ἰανουαρίου τὸ ζεῦγος χωρίζει «ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης». Τὸν Φεβρουάριο δημοσιεύεται ἡ «Πολιορκία τῆς Κορίνθου» καὶ ἡ «Παρισίνα».
- Ἐσπᾶ σκάνδαλο καὶ στίς 24 Ἰανουαρίου ἐγκαταλείπει γιὰ δευτέρα φορά τὴν Ἀγγλία γιὰ πάντα. Διὰ μέσου Βρυξελλῶν καὶ Κολωνίας φτάνει στίς 24 Μαΐου στὴ Λωζάννη. Στίς 26 Μαΐου συναντιέται καὶ συνδέεται μὲ τὸν Σέλλεϋ. Ἐγκαταλείπει τὴν Ἑλβετία γιὰ τὸ Μιλάνο καὶ τὴ Βενετία. Στίς 18 Νοεμβρίου δημοσιεύεται τὸ τρίτο ἄσμα τοῦ «Τσαΐλντ Χάρολντ». Στίς 5 Δεκεμβρίου ἀκολουθεῖ ἡ συλλογὴ «Ὁ φυλακισμένος τοῦ Σιγιόν» καὶ ἄλλα ποιήματα.
- 1817 Στίς 12 Ἰανουαρίου γεννιέται ἡ κόρη του Ἀλλέγκρα ἀπὸ τὴν Κλαίρη Κλαιρμόν, παλαιότερο δεσμό του ποὺ συνάντησε στὴν Ἑλβετία. Ζῆ στὴν Βενετία. Ἐπισκέπτεται τὴ Ρώμη καὶ τὴν Φλωρεντία. Γράφει τὸ δραματικὸ ποίημα «Μάνφρεντ», ποὺ κυκλοφορεῖ στίς 16 Ἰουνίου. Τὸν Δεκέμβριο ἐκποιεῖται ὁ πύργος τοῦ Newstead.
- 1818 Στίς 22 Φεβρουαρίου κυκλοφορεῖ ἀνωνύμως ἡ σάτιρά του «Μπέμπο» καὶ στίς 28 Ἀπριλίου τὸ τέταρτο ἄσμα τοῦ «Τσαΐλντ Χάρολντ».
- 1819 Γνωριμία μὲ τὴν Κόμισσα Τερέζα Γκουϊτσιόλι. Τὴν ἀκολουθεῖ τὸν Ἰούνιο στὴ Ραβέννα. Στίς 28 Ἰουνίου κυκλοφοροῦν ὁ «Μαζέππας» καὶ ἡ «Ὠδὴ στὴν Βενετία» καὶ στίς 15 Ἰουλίου τὰ δύο πρῶτα ἄσματα τοῦ «Δὸν Ζουάν».
- 1820 Τολμηρὴ ἀνάμιξη τοῦ Μπάυρον στὸ ἰταλικὸ ἀπελευθερωτικὸ κίνημα τῶν Καρμπονάρων ἐναντίον τῆς Αὐστριακῆς ἐπικυριαρχίας. Συνεχίζει τὸν «Δὸν Ζουάν» καὶ γράφει τὸν «Μαρίνο Φαλιέρο».
- 1821 Ὁ Μπάυρον γράφει τὸ «Ὅραμα τῆς Κρίσεως», δύο ἀκόμη ἄσματα τοῦ «Δὸν Ζουάν», τὸν «Σαρδανάπαλο», τοὺς «Δύο Φόσκαρι» καὶ τὸν «Καίιν». Ἐκρηξη τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.
- 1822 20 Ἀπριλίου: θάνατος τῆς Ἀλλέγκρα. 7 Ἰουλίου: πνιγμὸς τοῦ Σέλλεϋ. Τὸν Σεπτέμβριο μετακινεῖται στὴν Γένοβα.
- 1823 Συνδέεται μὲ τὸ Ἀγγλικὸ Φιλελληνικὸ Κίνημα. Στίς 15 Ἰουνίου ἀναχωρεῖ γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Στίς 2 Αὐγούστου φτάνει στὴν Κεφαλονιά μὲ τὸ πλοῖο «Ἡρακλῆς», φορτωμένο μὲ ὄπλα, τρόφιμα καὶ φάρμακα. Ἀρχίζει ἐπαφὲς μὲ τὴν ἑλληνικὴ κυβέρνησι, τοὺς ὀπλαρχηγούς καὶ ἐνισχύει τοὺς ἀγωνιζόμενους Ἕλληνες.
- 1824 Στίς 4 Ἰανουαρίου φτάνει στὸ Μεσολόγγι, ὅπου τὸν ὑποδέ-

χονται με ένθουσιασμό και η παρουσία του έπηρεάζει τὸ φι-
λελληνικὸ κίνημα. Ὁργανώνει τὸ στρατὸ και ὀχυρώνει τὸ
Μεσολόγγι, σχεδιάζεται ἡ κατάληψη τῆς Ναυπάχτου, ἀλλὰ
ματαιώνεται ἡ ἐπιχείρηση λόγω τῆς στρατιωτικῆς ἀπειθαρ-
χίας. Στις 9 Ἀπριλίου ἀσθενεῖ και στις 15 πεθαίνει ἀπὸ
«ἐλονοσία». Ὁ νεκρὸς του μεταφέρεται στὴν Ἀγγλία και
ἐνταφιάζεται στὸ Χάκναρ Τόρκαρντ, κοντὰ στὸ Newstead.

«Δεν υπάρχει άλλος ποιητής που να εσήμανε στην εποχή του, σε ολόκληρη την Ευρώπη, ό,τι εσήμανε ο Μπάιρον»
Παναγιώτης Κανελλόπουλος, *Ιστορία του Ευρωπαϊκού Πνεύματος*

*

«Το φαινόμενο Βυγον αποτέλεσε για την Ελλάδα το μεγαλύτερο ίσως κεφάλαιο στη σχέση της με την ευρωπαϊκή λογοτεχνία»
Αθηνά Γεωργαντά, *Αιών Βυρωνομανής: Ο κόσμος του Βυγον και η νέα ελληνική ποίηση*, σελ.13.

*

«Ο βυρωνισμός ως λογοτεχνικό και ιδεολογικό κίνημα στην Ελλάδα σημειώνει μια τροχιά από τη δεύτερη δεκαετία και ως το τέλος του ΙΘ' αιώνα με ποικίλες διακυμάνσεις. Αυτές οφείλονται σε γεγονότα σχετιζόμενα άμεσα με τη ζωή και τη φιλελληνική δραστηριότητα του Βυγον, στη γενικότερη ακτινοβολία της ποίησής του – μάλιστα μέσα στην ατμόσφαιρα του ρομαντικού πνεύματος που δέσποσε στον ελληνικό χώρο πάνω από μία πενηκονταετία – αλλά και στις αντιδράσεις, που προκαλούνται, και ακόμη σε λόγους κοινωνικοπολιτικούς ή σε αίτια εθνικών εξάρσεων. ... Από τα πρώτα κιόλας χρόνια του νεοελληνικού ρομαντισμού θα εμφανισθούν στις ελληνικές ποιητικές δημιουργίες τα περισσότερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του βυρωνισμού, που αποτελεί μορφή ή παρακλάδι του ρομαντισμού, όπως είναι η φυγή σε ένδοξους τόπους του παρελθόντος, η αθεΐα, η αιμομιξία, η θλίψη, η σάτιρα και μάλιστα ο σαρκασμός και ο ριζοσπαστικός φιλελευθερισμός»
Ευγενία Κεφαλληνάου, «Ο Βυρωνισμός στην Ελλάδα», *Νέα Εστία* 1451 (1987), σελ. 73, 74.

*

«Το Προσκήνιο του Τσάιλντ Χάρολντ καθιέρωσε αυτό τον υπερευαίσθητο, κυνικό, ριζοσπαστικό, φιλελεύθερο, μπλαζέ, έντιμο, μονήρη και μελαγχολικό Ρομαντικό Ήρωα που ονομάστηκε «Βυρωνικός» – έναν νέο άνδρα που εξέφραζε την πεμπτουσία του ρομαντικού αισθηματία όπως τον ένιωθε ο Μπάιρον και όπως τον αγάπησαν χιλιάδες αναγνωστών που ταυτίστηκαν μαζί του. ... Ο Βυρωνικός Ήρωας αποτελεί εξέλιξη μιας σειράς λογοτεχνικών χαρακτήρων που είχαν πρωτοεμφανιστεί κυρίως στα μυθιστορήματα του τέλους του ΙΗ' αιώνα, γοτθικά ή συναισθηματικά ... Στα αφηγηματικά ποιήματα που ακολούθησαν στα 1813–1823, ο Μπάιρον πρόσθεσε στο χαρολδιανό «μισάνθρωπό» του το στοιχείο της δράσης, της περιπέτειας, των συνεπειών· έτσι, ο Βυρωνικός Ήρωας πήρε μια νέα μορφή και διάσταση»
Μ.Β. Ραϊζης, *Η Ποίηση του Μπάιρον. Πανόραμα και σχόλιο*, σελ. 117.

I. Από το Προσκήνυμα του Τσαίλντ Χάρολντ
(Childe Harold's Pilgrimage, 1812-1818)

Και ο Τσαίλντ Χάρολντ τώρα πόνο είχε στην καρδιά του
Κι απ'τους φίλους του συμπότες θα 'φευγε πολύ μακριά·
Λέχθηκε πώς ώρες-ώρες δάκρυα βρέξαν τη ματιά του,
Μ'από την Υπεροψία πάγωνε η σταλαγματιά·
Αργά ρέμβαζε με θλίψη ψάχνοντας για μοναξιά,
Και πήρε την απόφαση να φύγει απ'την πατρίδα,
Σε χώρες κάψας μακρινές να πάει ξενιτιά·
Απ'τον κόρο ναρκωμένος, πόνου γύρευε μερίδα
Και γι' αλλαγή του σκηνικού, γη σκιών χωρίς ελπίδα. (Άσμα I, 6)
(απόδοση: Μ.Β. Ραϊζης)

Ελλάς ωραία! Λείψανο θλιβερό αξίας που'χει δύσει!
Ανύπαρκτη, μα αθάνατη: τρανή, μα ξεπεσμένη!
Εμπρός τα σκόρπια τέκνα σου ποιος θε να οδηγήσει,
Κι απ'τη συνήθεια της σκλαβιάς σε βγάλει λυτρωμένη;
Τέτοιοι δεν ήτανε παλιά γιοί σου που μαζεμένοι,
Δίχως ελπίδα μαχητές τι πρόθυμα δεχτήκαν,
Στις Θερμοπύλες, στα Στενά, να πέσουν σκοτωμένοι;
Ποιοι τέτοιο γενναίο πνεύμα στην ψυχή τους ξαναβρήκαν,
Να σε βγάλουν απ'τον τάφο, σαν απ'τον Ευρώτα βγήκαν; (Άσμα II, 73)
(απόδοση: Μ.Β. Ραϊζης)

Εδώ θε νάβρεις των λαών
το μάθημα το ηθικό .
Πάντα επαναλαμβάνεται
η ίδια ιστορία.
Πρώτη προβάλλει η λευτεριά.
Μετά απ'αυτήν η δόξα.
Κί'όταν αυτές οι δυό μαδούν
πλούτη, κακία διαφθορά
και τέλος βαρβαρότη.
Και η ιστορία μ'όλους της
τους τόμους τους πολλούς
κλει μια σελίδα μονάχα
για διάβασμα εδώ.

There is the moral of all human tales;
'Tis but the same rehearsal of the past,
First Freedom, and then Glory — when that fails,
Wealth, vice, corruption, — barbarism at last.
And History, with all her volumes vast,
Hath but one page, — 'tis better written here

.....
Θάμαζε, σκίρτα από χαρά
γέλα και περιφρόνα.
Και θρήνησε.
Για όλα αυτά
τ'άξια αισθήματά σου
θάβρεις εδώ το υλικό,
Θνητέ, που μένεις πάντα
μετέωρος ανάμεσα

Admire, exult — despise — laugh, weep, — for here
There is such matter for all feeling: — Man!
Thou pendulum betwixt a smile and tear,
Ages and realms are crowded in this span...

σε γέλιο και σε δάκρυ
αιώνες και βασιλεία
σ'αυτήν εδώ τη γη
μυριάδες έχουν μαζευτεί. (Άσμα IV, 108, 109)

(απόδοση: Μαρία Κεσίση)

II. Από τον Γκιαούρ (*The Giaour*, 1813), τον Κουρσάρο (*The Corsair*, 1814) και τον Λάρα (*Lara*, 1814) → σελ. 11, 12 / 13/14

III. Από τον Μάνφρεντ (*Manfred: A Dramatic Poem*, 1817) & σελ. 15, 16

- Άτομο με μεγάλη πνευματική ισχύ
- Μορφή πέρα από τις ανθρώπινες συμπεριφορές, κινείται στη χώρα των πνευματικών οντοτήτων. Μυστικισμός (εντατική ενδοσκόπηση) ⇒ πνευματική αυτάρκεια, αριστοκρατική ανωτερότητα, προσωπικό σύστημα αξιών
- Επικοινωνία με πνεύματα: παιχνίδι επιβολής και διαφέντευσης
- Ακραίο υπαρξιακό άλγος ⇒ αποποίηση των δώρων της σοφίας και των ανώτερων δυνάμεων
- Περιφρόνηση για τις δυνάμεις του κακού και ανένδοτος στις δυνάμεις του καλού
- Προμηθεϊκή μορφή

«Υπομονή ... υπομονή...

Τούτη η λέξη πλάστηκε για υποζύγια ζώα
Κι όχι πουλιά πετούμενα που θήραμα γυρεύουν.
Πήγαινε, κήρυξέ τη, στους ομοίους σου, σκόνη θνητή,
Δεν είμαι εγώ της τάξης σου» (πράξη 2, σκηνή 1, 35-38)

«Ποτέ δεν καταδέχτηκα να σμίξω με κοπάδια
Ούτε και να'μαι αρχηγός – και μάλιστα των λύκων.
Ο λιόντας είναι μοναχός, και τέτοιος ο που είμαι» (πράξη 3, σκηνή 1, 121-23)

«Να ορκιστώ; δεν γίνεται! Να υπακούσω μήτε!
Και σε ποιον; Στα πνεύματα που εγώ τα διαφεντεύω,
Να καταντήσω σκλάβος τους που με υπηρετούνε;
Ουδέποτε!» (πράξη 2, σκηνή 2, 157-59)

«Σ'ακούω μετά προσοχής και να η απάντησή μου:
Ό,τι κι αν είμαι ή ήμουν το ζήτημα είναι τέτοιο
Ανάμεσα στον ουρανό και στον εαυτό μου μόνο.
Δεν επιλέγω ένα θνητό για μεσολαβητή μου» (πράξη 3, σκηνή 1, 52-55)

«Σε αψηφώ, σε αψηφώ! ας νοιώθω πως αδειάζει
Σαν άμπωτη η ψυχή μου. Εντούτοις σ'αψηφώ!
Όσο έχω γήινη πνοή θα σας περιφρονάω—
Δεν το κουνάω από δω, όσο δυνάμεις έχω

Thorslev
The Byronic Hero
Types & prototypes
Ανάμεσα στους Έλληνες

ν'αντιπαλέω με στοιχειά. Ότι από μένα πάρετε,
θε να το πάρετε με βια κομμάτι με κομμάτι!» (πράξη 3, σκηνή 3, 99-103)

«Στη δύναμή μου αφήνομαι—αρνούμαι—σ'αψηφάω—
Και σε περιφρονώ με άκρα καταφρόνια! —

.....
Καμμιά εξουσία πάνω μου δεν έχεις—και το νιώθω.
Και ξέρω πως στην κατοχή ποτέ σου δεν θα μ'έχεις!
Ότι έκανα, το έκανα, καλώς είναι καμωμένο.
Μέσα μου φέρω βάσανο, που δεν φτουράς καθόλου.
Ο νους του ανθρώπου ο αθάνατος πάντοτε πιλογιέται
για τους καλούς τους λογισμούς ή τις κακές τις σκέψεις,
είναι η πηγή κάθε δεινού και έχει δικό του τέλος,
ένας χωρόχρονος σωστός είναι στον εαυτό του.

.....
Δεν με πειράζεις, δεν μπορείς, άλλωστε, να πειράξεις:
δεν ήμουν το παίγνιο ούτε το θήραμά σου—
Του εαυτού μου χαλαστής, ένα δικό μου επέκεινα
Θα γίνω—τώρα πίσω! Πίσω χαμένοι δαίμονες!
Του θάνατου το χέρι είν'πάνω μου—αλλ'όχι το δικό σας!»
(πράξη 3, σκηνή 3, 118-19, 125-32, 137-41)

Μετάφραση: Αθανάσιος Δ. Οικονόμου

IV. Από τον Δον Ζουάν (*Don Juan*, 1818-1824)

& σελ. 17-19

- Το μεγαλύτερο ποίημά του (πάνω από 2.000 οκτάβες ή 16.000 στίχοι) και ένα από τα επιμηκέστερα στην αγγλική γλώσσα.
- Γραμμένο σε στροφές ottava rima των οποίων οι ομοιοκαταληξίες (ΑΒΑΒΑΒΓΓ) με το συμπερασματικό δίστιχο αποτελούν ιδεώδες μέσο για την επιτυχή διατύπωση των κωμικών εκφράσεων, περιγραφή επεισοδιακών σκηνών και επιγραμματικών ρήσεων σε ευτράπελο τόνο.
- Επίδραση των Ιταλών ποιητών Ariosto, Berni, Pulci και Casti ως προς την μετρική και το ύφος
- Η δημοσίευση των ασμάτων έγινε τμηματικά: τα δύο πρώτα κυκλοφόρησαν το 1819, το Γ' έως και το Ε' το 1821, το ΣΤ' έως και το Η' αρχές του 1823, το Θ' έως και το ΙΑ' το καλοκαίρι του 1823, το ΙΒ' έως και το ΙΔ' το Δεκέμβριο του 1823, και τα υπόλοιπα τρία το Μάρτιο του 1824. Οι στροφές του ΙΖ' Άσματος είδαν το φως μεταθανάτια, μόλις το 1903
- Δύο αφηγηματικά επίπεδα
- Δον Ζουάν: κορύφωση στην εξέλιξη του Βυρωνικού Ήρωα
- Συνεχείς παρεμβολές στοχαστικών ή σχολιαστικών εδαφίων, με τη μορφή παρεκβάσεων από το κεντρικό «μύθο» (digressions) και αυτο-αναφορές
- Σάτιρα και καυστική ειρωνεία, κωμική διάθεση, ευτράπελος τόνος. Παρωδία συμβάσεων και καταστάσεων. Δραστική μείωση της ρομαντικής διάθεσης, της ευαισθησίας που γεννάει μελαγχολία. Με την ειρωνεία ως κύριο μέσο, ο Μπάνυρον σατιρίζει, καυτηριάζει, γελοιοποιεί, αναλύει και σχολιάζει τις ανθρώπινες αδυναμίες,

τις κοινωνικές συμβάσεις, τις κακίες και τις υποκρισίες των σύγχρονων κοινωνιών, σε ένα ευρύτερο και διεθνές φάσμα, χωρίς να εξαιρεθεί και η Βρετανία.

(Από την «Αφιέρωση»)

Γιατί εγώ που τριγυρνώ με πεζοπόρες Μούσες,
Κι εσέ δεν αντιμάχομαι, στον Πήγασο καβάλα,
Ευχή κάνω η μοίρα σου τη φήμη που φθονούσες
Να σ' την παρέχει πρόθυμα σα σου διαλέξει κι άλλα
Προσόντα τέχνης όπου εσύ τελείως υστερούσες.
Και θυμήσου πως δε χάνει ένας ποιητής μια στάλα
Δίνοντας στους ομοτέχνους έπαινο που τους ανήκει,
Και παράπονα για τώρα μέλλοντος δε δείχνουν νίκη. (8)

(Από το Γ' Άσμα, 96)

Πάλι στο ιστόρημά μου όμως πρέπει να γυρίσω:
— Είναι η παρεκτροπή μου σφάλμα που ομολογώ—
Προχωρούν οι ήρωές μου ενώ εγώ μένω πίσω
Και μ' υπέρμετρες εκφράσεις συνεχώς μονολογώ.
Με διαγγέλματα τους θρόνου αυτές θα χαρακτηρίσω,
Που το έργο αναβάλλει το κοινοβουλευτικό:
Λησμονώ πως παραλήψεις ολονών είναι ζημιά,
Όχι τόση σαν τ' Αριόστο, που δεν πέρασε καμιά.
(απόδοση: Μ.Β. Ραϊζης)

(Από το Γ' Άσμα, 88)

Μα είν' οι λέξεις πράγματα.
Και μια μικρή σταγόνα
μελάνης σαν χυθεί
πά σε μια σκέψη— όμοια δροσιά—
τη γονιμοποιεί
κι ολόγοργα γεννιούνται
χίλιες,
μιλιούνια σκέψεις,
Είναι παράξενο: αυτό
το τόσο δα μικρούλικο
το γράμμα, όπου ο θνητός
μεταχειρίζεται
αντί προφορικής λαλιάς
μπορεί
μιαν αλυσίδα αιώνων να δημιουργεί.
Αχ σε ποιο στένεμα ο παλιός
ο γερο-χρόνος φέρνει
τον άνθρωπο τον εύθραυστο,
όταν ετούτο το χαρτί
— κουρέλι μοναχό
ωσάν και τούτο εδώ,
από τον ίδιο επιζεί
κι από τον τάφο του, καθώς
κι απ' όλα όσα του ανήκουν.
(απόδοση: Μαρία Κεσίση)

**Ἐμφάνιση τοῦ Γκιοούρ ὁ ὁποῖος πληροφορο-
δήθηκε ὅτι ὁ Χασάν θὰ ἔπνιγε τὴν ἐρωμένη
του Λεϊλά καὶ τρέχει νὰ τὴν σώσῃ**

Σὰν τὴν ἀστραπὴ γοργὸ
καὶ μὲ κρότο φοβερὸ
ποιόν θωρῶ μ' ἄλογο μαῦρο;
Θόρυβον ἀκούω φριχτὸ
καὶ πετάλων ἄγριο χτύπο.
Ἔνας κρότος, ἄλλον κρότο
ἀκλουθεῖ καὶ γύρω ἢ ἤχῳ
ξαναστέλνει πιδὸ μεγάλο,
τὸ θαθὺ τῆς στεναγμῶ.
Κι' ὁ ἀφρὸς ἀπὸ τ' ἀλόγου
τὰ πλευρά, καθὼς κυλάει
στὸν ἀφρὸ θαρρεῖς πῶς μοιάζει
τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης.
Μὰ κανένα τώρα κύμα
δὲν ἀφρίζει. Μοναχὰ
τοῦ Γκιοούρ τὸ μαῦρο στῆθος
ἡσυχία δὲ γροικᾶ.
Καὶ τὴν τρικυμία κάποιος
θὰ μπορούσε νὰ ἡρεμήσῃ
εὐκολώτερα. Ὅμως ὄχι
τοῦ Γκιοούρ τὴν ταραχὴ.
Δὲν σὲ ξέρω. Ποιὸς νὰ εἶσαι;
Ντροπιασμένη εἶν' ἡ φυλὴ σου.
Ὅψιν ἔχεις παθιασμένη.
Μὰ τὰ πάθη αὐτὰ ὁ καιρὸς
ὄχι μόνο δὲν τὰ σβύνει,
μὰ θαθύτερα τ' ἀγνάρια
πὰ στὸ πρόσωπό σου ἀφίνει.
Τόσο νέος καὶ τί χρῶμα.
Τ' ἄρρωστο τὸ μέτωπό σου
μάρτυρας, ὅτι τὸ στῆθος
φλόγες σοῦ τὸ καὶν φριχτές.
Ἄν καὶ τὸ κακὸ σου βλέμμα

πάντα πρὸς τὴ γῆς κυττοῦσε
καὶ σὰν ἀστραπὴ ἀπὸ μπρὸς μου
πέρασες γιὰ μιὰ στιγμή,
στὸ γοργόφτερο ἄλογό σου,
πρόλαβα θμως καὶ σὲ εἶδα.
Καὶ θαρρῶ ἀπ' αὐτοὺς πῶς εἶσαι
ποὺ τοὺς λέν οἱ γυιοὶ τῶν Τούρκων
ἄπιστους καὶ τοὺς σκοτώνουν
μὰ καὶ τοὺς περιφρονοῦν.
Φεύγει ὀλόγοργα. Πῶς τρέχει.
Καὶ τὸ μάτι μου ξοπίσω
ἐκθαμβο τὸν ἀκλουθεῖ.
Σὰν δαιμονικὸ κι' ἂν ἦλθε
μέσ' στὴ νύχτα, στὸ σκοτάδι
κι' ἂν τὸ πῆραν οἱ ἀνέμοι
μὲς στὴ βία τους τὴν τρελλὴ
μέσ' στὴ μνήμη μου ἔχω πάντα
τὴ μορφὴ του. Κι' ἡ ψυχὴ μου
τὴ δικιά του κρύβει εἰκόνα,
μιὰν εἰκόνα του θολή.
Μὰ καὶ τὸ γοργόφτερο ἄτι
μέσ' στ' αὐτιά μου ἔχει σφαλίζει
τῶν πετάλων του τὸν κρότο.
Μ' ἄξαφνα νάτος ξανά.
Σπηρουκιάζει τ' ἄλογό του
καὶ μπρὸς στὸ γκρεμὸ ἔχει φτάσει
ποὺ στῆς θάλασσας τὸ χάος
καὶ στὴν ἄβυσσο ὀδηγᾶ.
Βιάζεται, ἐξορμᾶ καὶ φεύγει.
Κι' ἀπ' τὰ μάτια μου τὸν κρύβει
τώρα ὁ βράχος. Φυσικὰ
τέτοια ὥρα ἂν κάποιος τρέχει,
δὲν ἐπιθυμεῖ ἕνας ξένος
νὰ τὸν βλέπει. Μὰ θαθεῖα
ὁ δρομέας ἔχει μισήσει
καὶ τῶν ἀστεριῶν ἀκόμα

τ' ἅγιο φῶς, γιατί φοβάται
 μήπως σ' ἄλλους δείξει αὐτό,
 πού τραβάει ἢ περπατησιά του
 πού τὸν πᾶει τὸ ριζικό.
 Πρὶν χαθῆ γυρνᾷ ξοπίσω
 κι' ὡς λιοντάρι μὲ θωρεῖ.
 Καὶ φαντάζει αὐτὴ ἢ ματιά του
 ὡσάν νάταν ἢ στερνή.
 Μπρὸς τραβάει τὰ χαλινάρια,
 ἡμερεύει λίγο τ' ἄτι
 κι' ἀφοῦ παίρνει μιὰν ἀνάσα,
 τ' ἀλογό του, τὸ γοργό
 τὸ κεφάλι αὐτὸς ὑψώνει,
 μὰ γιατί δὲν τὸ γροικῶ.
 Πιὰ ψηλὰ ἀπ' τὸν ἐλαιῶνα
 προσηλώνει τὴ ματιά.
 Ἢ ἡμισέληνος στὸν λόφο
 καὶ τὰ φῶτα τῶν τζαμιῶν,
 κι' ὡς πυροβολοῦν στὸ βάθος¹
 εὐθυμοὶ οἱ Ὀθωμανοί,
 δείχνουνε πὼς εἶν' ἀπόψε
 τοῦ Ραμαζανιοῦ γιορτὴ
 καὶ τοῦ Μπαϊραμιοῦ ἢ ἀρχή.
 Ναι ἀπόψε... Μὰ ποιὸς εἶσαι;
 Καὶ ποιό νᾶν' τὸ φταιξιμό σου;
 Σὺ μὲ τὴν στολὴ τὴν ξένη
 καὶ τὴν ἄγρια σου ματιά.
 Ὅλα αὐτὰ τί μαρτυροῦνε
 ὡς πρὸς σένα ἢ τὴ φυλὴ σου;
 Γιατί στέκεις μιὰ στιγμὸν
 καὶ ξανὰ τραβᾷς μακρῶ;
 Λίγο ἐστάθηκε, μὰ ὁ φόβος

1. Τὸ Μπαϊράμι ἀναγγέλλεται μὲ κανονιστολισμοὺς στὴ δύση τοῦ ἡ-
 λίου. Ἡ φωτοχυσία τῶν τζαμιῶν καὶ οἱ ἐκπυροσφροτήσεις παντὸς εἴ-
 δους ὀπλων πυροβόλων μὲ βολίδες ἀναγγέλλουν τὴ γιορτὴ κατὰ τὴν
 διάρκειά τῆς νύχτας.

πὰ στὸ μέτωπό του μένει.
 Ὅμως τὸ βαθύ του μῖσος
 καὶ τὸν φόβο τὸν νικᾷ.
 Τῆς στιγμῆς θυμὸς δὲν εἶναι.
 Μὰ ἢ ὄψη του εἶν' λευκὴ
 σὰν τὸ χρῶμα τοῦ μαρμάρου
 πού μᾶς δείχνει πιδεῖ βαθύ
 τὸ σκοτάδι ἐνὸς μνημείου.
 Τὴ ματιά του προσηλώνει
 κρύα κι' ἀψυχη στὸ χῶμα.
 Μὰ τὸ χέρι ἐξοργισμένο
 τὸ σηκώνει, ἀγριωπό.
 Καὶ δὲν ξέρει τί νὰ κάνη,
 νὰ γυρίσῃ πάλι πίσω
 ἢ νὰ τρέξῃ στὸν σκοπό...
 Ὅμως τ' ἄτι του τὸ μαῦρο
 δὲν τὸν καρτερᾷ κι' ἀφρίζει
 καὶ χτυπιέται, χρεμετίζει
 καὶ τὸν προσκαλεῖ γιὰ ἐμπρός.
 Τὸ σπαθί του τότε ἀρπάζει
 τί τοῦ ἀλόγου του ἢ φωνῆ
 τὸν Γκιαοῦρ ξυπᾷ, ταραάζει
 καθὼς ἀξαφνα ἀλαφιάζει
 μέσ' στὸν ὕπνον ὅποιον βρῆ
 ἢ φωνῆ τῆς κουκουβάγιας.
 Τὰ πλευρὰ κεντᾷ τ' ἀλόγου.
 Τὸ ματώνει τὸ χτυπᾷ
 καὶ τραβᾷ μπροστὰ μ' ἐλπίδα
 τοὺς κινδύνους νὰ γλυστρᾷ.
 Ὡς τζερίτι¹ ἀπὸ χέρι
 δυνατό, ἔχει τιναχθῆ

1. Τζερίτι, ἀμβλύ ἀκόντιο, τὸ ὅποιο οἱ Τοῦρκοι ρίχνουν ἐπιποιοὶ μὲ
 μεγάλη δύναμι κι' ἐπιδειξιοτήτα, εἶναι δὲ τὸ πιδεῖ ἀγαπητὸ τους γύμνα-
 σμα. Δὲν ξέρω ἂν πρέπει νὰ τὸ ὀνομάσῃ κανεὶς «ἀνδροπρεπές», διότι
 οἱ ἐπιτηδεότεροι σ' αὐτὴ τὴν τέχνη εἶναι οἱ μαῦροὶ εὐνοῦχοι τῆς
 Κωνσταντινουπόλεως. Νομίζω, ὅτι μετὰ ἀπ' αὐτοὺς κάποιος Μαμε-
 λοῦκος στὴ Σμύρνη, ἦταν ὁ ἐπιτηδεότερος τῶν ὄσων ἐγὼ εἶδα.

Στέκει στους βράχους και λαλεί
 και κράζει πώς τὸ βλέπει
 τὸ ματωμένο χέρι
 πὸ ἐκόπηκε μιὰ μέρα
 ἀπ' ἀντιπάλου σώμα.
 Καὶ πῶς τὸ βλέπει μόν' αὐτὸς
 καὶ μ' ἓνα δάχτυλό του
 τοῦ δείχνει μέσ' στή θάλασσα
 τοῦ δείχνει κάποιον μνήμα
 καὶ γνέφει του νὰ πάη κι' αὐτὸς
 νὰ πέση μὲς στὸ κύμα.

Περιγραφή τοῦ Γκιαοῦρ ὡς μοναχοῦ

Μαύρη κουκούλα καθὼς φορᾷ
 μὲ μάτι ἄγριο πάντα θωρεῖ
 κάτω ἀπὸ τούτη, δαιμονικὸ
 μάτι, π' ἀστράφτει. Κι' ὅπως κυττάζει
 τὰ περασμένα πάθη του ἐκφράζει.
 Μάτι ἀκαθόριστο θλιβερό.
 Κι' ὅσο ἂν ἀλλάζῃ, κι' ἄστατο ἂν εἶναι
 ὅποιον κυττάζει τράνταγμα δίνει
 καὶ στήν ψυχὴ του δέος ἀφίνει.
 Μέσ' στή ματιά του πάντα φωληάζει
 κάποια ἀκαθόριστη γοητεία
 ὅπου μιᾶ κι' ἂν ἀνέκφραστη εἶναι.
 Πνεῦμα ἀδάμαστο καὶ ὑψηλό.

Παντοῦ ἐπιβάλλει ὑπακομή.
 Ξάφνου ἂν ἡ ὄρνιθα φίδι κυττάξει
 δὲν θὰ μπορέσῃ νὰ πετάξῃ
 θὰ πτερακίξῃ δειλὴ δειλὴ.
 Ἔτσι τὸ μάτι του ὅπου ἀράξῃ
 κι' ὁ ἄλλος θέλει νὰ τὸν κυττάξῃ
 ὡς κερφωμένος θεὸς νὰ βρεθῇ.
 (Κι' ἂν ὁ καλόγηρος τὸν τυχαίνει
 πάνω στὸ δρόμο, εὐθύς μακραίνει,
 τόσο ἀπ' τὸ φόβο του λαχταρᾷ.
 Ὡς ἂν τὸ μάτι του αὐτὸ κι' ἀκόμα
 κι' αὐτοῦ τοῦ γέλιου του ἡ πικρία
 καὶ φόβο ἐμπνέει στὸν καθένα
 καὶ πονηρία.
 Τὸ ἔρμιο τ' ἀχείλι του σπάνια γελάει
 ὅμως κι' αὐτὸ τὸ γέλιο πάει
 τίς συμφορὲς του νὰ περγελᾷ.
 Γιὰ λίγο τρέμουν τ' ἀχνὰ του χεῖλη
 κι' εὐθύς φαντάζουν πέτρινη στήλη
 ὅπου νομίζεις πῶς ξαφνικά,
 πίκρα φλογάτη ἢ ἀλαζονεία
 τοῦ τὰ κρατᾷ σ' ἀκίνησια.
 Νὰ μὴν γελάῃ τὸν προτιμοῦμε.
 Γιατὶ τὸ γέλιο του τὸ θωροῦμε
 τ' Ἄδη εὐθυμία φαρμακερὴ.
 Μὰ κι' ἂν ζητήσῃ κανεὶς νὰ μάθῃ
 παιὰ τὸν συγκλόνησαν πρῶτα πάθη
 ὅ,τι ἂν ἀκούσῃ θᾶναι φριχτό.
 Ἄκόμα ὁ χρόνος δὲν ἔχει σβύσει
 ὅ,τι τὸν ἔχει βασανίσει.
 Γι' αὐτὸ ὁ καθένας μπορεῖ νὰ δῇ
 στὸ πρόσωπό του τὸ λυπημένο
 γενναῖο αἶσθημα ξεχασμένο
 ὅπου στ' ἀλήθεια μαρτυρᾷ
 ὅτι δλάκαιρη τὴν ψυχὴ του
 δὲν τὴν ἐκέρδισε ἢ κόλαση του.

καί θά δουλεύουν πάντοτε αὐτοὶ
 γιὰ ἓναν μονάχα. Τῆς φύσης νόμος.
 Ὅμως ὁ ὑπήκοος ποτὲ ἄς μὴ πῆ
 κακὲς κουβέντες κι' ἄς μὴ μισήση
 τὸν πού τὰ λάφυρα τοῦ ρουφᾶ.
 Ὡ, ἂν ἐγνώριζε τί βαρειά
 εἶν' τοῦ ἀρχηγοῦ ἢ χρυσῆ ἀλυσίδα
 θά τοῦ φαινόταν πολὺ ἐλαφρὰ
 ὅποια κι' ἂν εἶχεν αὐτὸς δεινὰ
 στὴν ἀφανῆ τὴν κατάστασί του.

Συνέχεια τοῦ πορτραίτου τοῦ Γκοράντο

Μὲ τοὺς ἀρχαίους δὲν ἔμοιαζε
 πού ἂν φάνταζαν στίς πράξεις
 δαιμονικά, τοὺς ἔφερνε
 πρὸς τοὺς Θεοὺς τὸ κάλλος.
 Κάτι τ' ἀξιοθαύμαστο
 δὲν ἔδειχνε ὁ Γκοράντος
 στὸ πρόσωπο. Τὰ φρύδια του,
 δυὸ πυρωμένα μάτια
 σκεπάζανε. Καὶ τοῦ Ἑρακλῆ
 τὴ δύναμι δὲν εἶχε.
 Μὰ ρωμαλέον τὸν ἔνοιωθες
 χωρὶς τ' ἀνάστημά του
 νὰ σοῦ θυμίζη γίγαντα.
 Κι' ἂν ἤξερες νὰ βλέπεις
 θεὸ νὰ ξεχώριζες σ' αὐτὸν
 ιδιότητα, πού ὁ ὄχλος
 νὰ τὴν διακρίνει δὲν μπορεῖ

κι' ὅμως τραβιέται τόσο
 ἀπ' τὴν ἀξήγητην αὐτὴ
 γλυκεῖα μεγαλωσύνη.
 Μαυριδερός στὸ πρόσωπο.
 Χλωμὸ τὸ μέτωπό του,
 ὅπου τὰ ὀλόμαυρα μαλλιά
 καὶ τὰ πυκνά, τὸ σκιάζαν.
 Μιὰ σύσπασι στὰ χεῖλη του,
 περφάνειας πάντα σκέψεις,
 μαρτύραγε, πού μπόρεγε
 μόλις γιὰ νὰ τίς κρύψη.
 Γλυκεῖα ἢ φωνὴ του καὶ πολὺ
 στὸ φέροισι γαλήνιος.
 Μὰ ὡστόσο γύρω σκόρπιζε
 πάντοτες κάποιον τρόμο.
 Ἡ σύσπασι στὰ φρύδια του
 κι' ὡς ἄλλαξε καὶ χρῶμα
 στὸ πρόσωπο, μιὰ σύγχυσι
 ἔφερνε στὸν καθένα.
 Λὲς κι' ἡ ψυχὴ του ἢ σκυθρωπὴ
 τρόμο σφαλοῦσε καὶ μαζὺ
 αἰσθήματα, πού δὲν μπορεῖ
 κανένας νὰ τὰ ἐκφράση.
 Μὰ ποιὸς μπορεῖ νὰ βεβαιωθῆ
 γι' αὐτὴ τὴν ὑποψία
 ἀληθινὴ πὼς ἦταν;
 Τ' ἀγριωπὸ τὸ βλέμμα του
 ἐφόβιζεν ἐκεῖνον
 πού θά τολμοῦσε πιὸ κοντὰ
 νὰ πάη νὰ τὸν ξετάση.
 Λίγοι σταθῆκαν ἱκανοὶ
 τὸ σταθερὸ του βλέμμα
 καὶ τόσο διαπεραστικὸ
 στ' ἀλήθεια, νὰ τ' ἀνθέξουν.
 Ἄν κάποιος τίς κινήσεις του
 μὲ περιέργεια κύτταε

Unmoved by absence, firm in every clime,
 And yet—Oh more than all!—untired by time;
 Which nor defeated hope, not baffled wile,
 Could render sullen were she ne'er to smile,
 Nor rage could fire, nor sickness fret to vent
 On her one murmur of his discontent;
 Which still would meet with joy, with calmness part,
 Lest that his look of grief should reach her heart; 110
 Which nought removed, nor menaced to remove—
 If there be love in mortals—this was love!
 He was a villain—ay—reproaches shower
 On him—but not the passion, nor its power,
 Which only proved, all other virtues gone,
 Not guilt itself could quench this loveliest one!

from *LARA*

17

In him inexplicably mix'd appeared
 Much to be loved and hated, sought and feared;
 Opinion varying o'er his hidden lot,
 In praise or railing ne'er his name forgot;
 His silence formed a theme for others' prate—
 They guess'd—they gazed—they fain would know his fate.
 What had he been? what was he, thus unknown,
 Who walked their world, his lineage only known?
 A hater of his kind? yet some would say,
 With them he could seem gay amidst the gay; 10
 But own'd, that smile if oft observed and near,
 Waned in its mirth and withered to a sneer;
 That smile might reach his lip, but passed not by,
 None e'er could trace its laughter to his eye:
 Yet there was softness too in his regard,
 At times, a heart as not by nature hard,
 But once perceiv'd, his spirit seem'd to chide
 Such weakness, as unworthy of its pride,
 And steel'd itself, as scorning to redeem
 One doubt from others' half withheld esteem; 20

In self-inflicted penance of a breast
 Which tenderness might once have wrung from rest;
 In vigilance of grief that would compel
 The soul to hate for having lov'd too well.

18

There was in him a vital scorn of all:
 As if the worst had fall'n which could befall
 He stood a stranger in this breathing world,
 An erring spirit from another hurled;
 A thing of dark imaginings, that shaped
 By choice the perils he by chance escaped; 30
 But 'scaped in vain, for in their memory yet
 His mind would half exult and half regret:
 With more capacity for love than earth
 Bestows on most of mortal mould and birth,
 His early dreams of good outstripp'd the truth,
 And troubled manhood followed baffled youth;
 With thought of years in phantom chase misspent,
 And wasted powers for better purpose lent;
 And fiery passions that had poured their wrath
 In hurried desolation o'er his path, 40
 And left the better feelings all at strife
 In wild reflection o'er his stormy life;
 But haughty still, and loth himself to blame,
 He called on Nature's self to share the shame,
 And charged all faults upon the fleshly form
 She gave to clog the soul, and feast the worm;
 'Till he at last confounded good and ill,
 And half mistook for fate the acts of will:
 Too high for common selfishness, he could
 At times resign his own for others' good, 50
 But not in pity, not because he ought,
 But in some strange perversity of thought,
 That swayed him onward with a secret pride
 To do what few or none would do beside;
 And this same impulse would in tempting time
 Misdread his spirit equally to crime;
 So much he soared beyond, or sunk beneath
 The men with whom he felt condemned to breathe,

Lord Byron:
 The Major
 Wakes

Ed. Jerome
 J. McGarr
 OUP, 1986

πράγμα πού από μόνο του δηλώνει άθανασία,
σ' έναν Υιό τής Γῆς θαρρῶ θά συγχωρέσεις,
πού οί πιό άκατανόητες δυνάμεις τοῦ επιτρέπουν
κατά καιρούς σποραδικά νά κοινωνεῖ μαζί τους —
άν τοῦτο εἶναι τ' ὄφελος από τά μαγικά του —
ἔτσι νά σέ καλεῖ ἐδῶ, νά σέ κοιτάξει ἕνα λεπτό.

ΜΑΓΙΣΣΑ

Υιέ τής Γῆς! γνωρίζω σε
καθώς και τίς δυνάμεις, πού δύναμη σοῦ δίνουν.
Και ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος — κι αὐτό καλά γνωρίζω —
μέ βαθυστόχαστο μυαλό και πράξεις καλοσύνης
μά και κακίας, και στίς δυό σέ ἀκρότητες φτασμένος,
μοιραῖος και κακότυχος στοὺς πόνους πού ὑποφέρεις.
Περίμενα τό κάλεσμα — τί θέλεις από μένα;

ΜΑΝΦΡΕΤ

Τήν ὁμορφιά σου νά κοιτῶ — τίποτα παραπέρα.
Πάνω, τό πρόσωπο τής γῆς μ' ἔχει ἀποτρελλάνει,
γιά τοῦτο στά ἀπόκρυφα μυστήρια της προσφεύγω
και τά κατοικητήρια διασχίζω τῶν πνευμάτων
και τῶν δυνάμεων πού τήν κυβερνοῦν, ἀλλά καμμιά ἤ βοήθεια.
Τοὺς ζήτησα μ' ἐπιμονή ὅ,τι δέν ἔχουν τήν ἰσχύ
σέ μένα ν' ἀποδώσουνε και δέν τό ψάχνω ἄλλο.

ΜΑΓΙΣΣΑ

Ποιό νάτανε τό αἶτημα
πού νά σταθεῖ ἀδύνατο νά εκπληρώσει ἐκεῖνος,
ὅπού 'να ὁ ἰσχυρότερος ἄρχος τῶν ἀοράτων;

ΜΑΝΦΡΕΤ

Ἐνα χατίρι μοναχά. Πάλι θά ξαναλέω;
Κι ὡς τόπα, μάταιο τό ζήτημα ἐστάθη.

ΜΑΓΙΣΣΑ

Ἐγώ πάντως τό ἀγνωῶ.
'Ακούω ἀπ' τά χεῖλη σου νά τό προφέρουν πάλι.

Act 2, Scene 2,
ll. 47-85

ΜΑΝΦΡΕΤ

Μοῦ εἶναι ἀπαράλλαχτο, ἄν και μέ βασανίζει.
'Ο πόνος μου θάβρει τή φωνή νά τά ἐξιστορήσει.
'Από τή νιότη κι ἐφεξῆς τό πνεῦμα μου ἐξημμένο
πετοῦσε, δέν συμβάδιζε μέ τῶν κοινῶν ἀνθρώπων
τίς δειλές ψυχές —
οὔτε χαμόβλεπε τή γῆ σάν τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους,
τοὺς ἄλλους, πού κοινά δέν μέ συνέδεαν μάτια.
Φιλοδοξίες ταυτόσημες δέν εἶχα σάν και κείνους
οὔτε ὁ σκοπὸς τής ὑπαρξης ἔμοιαζε στοῦ δικό τους.
Χαρὲς και λύπες, πάθη, δυνάμεις και χαρίσματα
μ' ἔκαναν ἕναν ξένο κι ἐνῶ ἡ μορφή μου ἔμοιαζε
τῆς σάρκας πού ἀναπνέει,
στ' ἀνθρώπινα καμώματα δέν εἶχα γρι συμπάθεια.
Κανένα πλάσμα πῆλινο δέν ἦταν νά μοῦ μοιάζει
ἀπ' ὅσα μέ γυρόφερναν — ἐξὸν ἀπὸ ἐκείνην...
'Αλλὰ γι' αὐτὴν σέ λίγο.
Μ' ἀνθρώπους και τίς σκέψεις τους δέν εἶχα κοινωνία —
μένα χαρά μου ἦτανε μέσα στήν Ἄγρια Φύση
νά ἀνασαινω φέρ' εἰπεῖν τὸν στομωμένο ἀέρα
τοῦ πάγου τῆς βουνοκορφῆς και νά κρεμιέμαι ὅπου

16

οὔτε πουλί πετούμενο τολμάει νὰ φωλιάσει
οὔτε μαμούδι φτερωτὸ φτεράκι νὰ κουνήσει
ἢ νὰ πετάξει πιὸ ψηλὰ ἀπ' τὸν γυμνὸ γρανίτη.
Ἦ νὰ βουτῶ στὸν χεῖμαρρο καὶ νὰ μὲ παρασύρει
τὸ ρεῦμα στὸ ποτάμι, νὰ κολυμπῶ στὰ κύματα
στὴ μέση τοῦ πελάγου καὶ νὰ περιδινίζομαι
σὰν ὅπου σκάει τὸ κύμα.
Τοῦτες ἦταν οἱ τέρφεις μου στὴν πρώιμη ἱκμάδα.
Μέσ' στὴ νυχτιὰ ν' ἀκολουθῶ τὴν κίνηση τῶν ἄστρον
καὶ τὴν πορεία τοῦ φεγγαριοῦ καὶ τὴν ἀνάπτυξή τους
ἢ νὰ καρφώνω τὴ ματιὰ στὶς ἀστραπὲς ὀλοῦθε
μέχρι νὰ μὴ μπορῶ νὰ δῶ ἀπ' τὴν πανώρια λάμψη
κι ἀκόμα ν' ἀφουγκράζομαι τὸ θρόισμα τῶν φύλλων
καὶ νὰ τὰ βλέπω νὰ σκορποῦν στὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου,
στὶς αὔρες τοῦ χινόπωρου —
τὴν ὥρα ποὺ σκαρώνανε τὸ βραδινὸ τους ἄσμα.
Αὐτὲς ἦταν οἱ τέρφεις μου καὶ νᾶμαι μοναχὸς μου.
Γιατὶ πλάσμα τοῦ εἴδους μου ἂν μ' ἔβρισκε στὸ δρόμο,
ἔνοιωθα ὑποβίβαση ξανὰ σὲ λάσπη καὶ πηλό,
πράγμα ποὺ σιχαινόμουν.
Κι ὕστερα περιπλάνηση μοναχικὴ ποθοῦσα
καὶ νὰ τρυπῶνω σὲ βαθιὲς σπηλιὲς θανάτου μόνο
γιὰ νᾶβρω τὴν αἰτία του καὶ τὸ αἰτιατό του —
κι ἔβγαζα συμπεράσματα, τὰ πιὸ ἀπαγορευμένα
ἀπὸ ἀρχαίους σκελετοὺς, κόκκαλα καὶ κρανία,
φθαρμένα ὑπολείμματα καὶ σωριασμένη σκόνη.
Γιὰ χρόνια ἐπιδόθηκα τὶς νύχτες στὴ μελέτη
τῶν ἀποκρύφων γνώσεων ποὺ ἀδίδακτη ἐπιστήμη
παρέμενε, ἐκτὸς ἀπ' τοὺς ἀρχαίους καιροὺς της.]

Καὶ μὲ τὸ χρόνο καὶ σπουδὴ καὶ τρομερὲς βασάνους
καὶ τέτοια ἐπιτίμια ποὺ νὰ ἐξουσιάζουν
τὰ ἀερικά, τὰ πνεύματα ποὺ κλώθουν γῆ καὶ ἀέρα,
ποὺ χάνονται στὸ διάστημα καὶ τὶς γωνιὲς τοῦ ἀπείρου,
ἀπέκτησα ἐξοικείωση μὲ τὴν Αἰωνιότητα,
καθὼς κι οἱ Μάγοι¹⁵ ἄλλοτε πρωτύτερα ἀπὸ μένα
κι ἐκεῖνος ποὺ ξεσήκωσε ἀπὸ τῆς γῆς τὰ ἔγκατα
θερμὲς πηγὲς στὰ Γάδαρα μὲ τ' ὄνομα τοῦ Ἑρωτα
καὶ τοῦ Ἀντέρωτα ποὺ πᾶνε πλάι-πλάι.¹⁶
Ἔτσι κι ἐγὼ ἐσένα.

Καὶ μὲ τὶς γνώσεις μου ἀναφε ἡ δίψα γιὰ τὴ γνώση
κι ἡ δύναμη καὶ ἡ χαρὰ μιᾶς ἰδιοφυΐας
ἀπ' τὶς λεπτότερες καθὼς... ὥσπου...

ΜΑΓΙΣΣΑ

Προχώρα.

ΜΑΝΦΡΕΝΤ

Ὦμιέ! ἔτσι ποὺ τὸ προχώρησα προέκτεινα τὸ λόγο
τὰ μάταια χαρίσματα περιαιτολογώντας,
καθὼς ἐγγίζω τὴν καρδιά τῆς θλίψης ποῦχω μέσα —
ἀλλὰ ξανὰ στὸ ἔργο...

Ξέρω, δὲν κατονόμασα πατέρα ἢ μητέρα
φίλο, ἐρωμένη ἢ θηλυκὸ οὔτε καὶ ἄλλο πλάσμα,
μὲ τὸ ὁποῖο νὰ μὲ συνδέουν δεσμοὶ φιλαλληλίας.
Κι ἂν εἶχα τέτοιο δεσμό, γιὰ μένα δὲν ἰσχύει.
Κι ὅμως ἦτανε μία...

Λόρδου Βύρωνε Ντόν Ζουάν

Άσμοτα 1-4. Μιφρ. Μαρία Κφοΐση

Αθήνα: Εκδόσεις Σπινάου, 1981.

ΝΤΟΝ ΖΟΥΑΝ!

Άσμα πρώτο

Ό ποιητής γυρεύει ήρωα

1.— Θέλω έναν ήρωα. Μά τό λέω,
κάτι άσυνήθιστο ζητώ.
Τί, ό κάθε χρόνος κι ό κάθε μήνας
έναν προβάλλουσε στό κοινό
ώσότου, άφοϋ ό έφημερίδες
μέ χίλια εγκώμια τόν έπαινοϋν
έρχεται ό χρόνος και τόν γυμνώνει
σάν όχι άληθινό.
Μά νά λανσάρω έδω, ως δέ θέλω
έναν παρόμοιο μ' όλους αυτούς,
τόν Ντόν Ζουάν τόν παλιό μας φίλο
- διαλέγω, όπου είχαμε ιδεί
στήν παντομίμα,
κι όπου από εκεί
πρώρα στό διάβολο είχε σταλεί.

1. ...«Όσο για τά ποιήματα, ή μεγάλη δυσκολία ήταν ή μετάφραση τους. Ή μετάφραση στό πεζό δέ δίνει τήν παραμικρή ιδέα από τή θαυμαστή σύμπτωση του άισθήματος και του ρυθμού μέ τήν όποία φανερόνεται ή μεγαλοφυΐα ενός ποιητή. Ή μετάφραση σε στίχους είναι σχεδόν άδύνατη. Έκαμα ό,τι καλύτερο μπορούσα για νά μεταφέρω -πρό πάντων στό τρίτο μέρος πού περιγράφει τήν περίοδο τής μεγάλης ποιητικής παραγωγής του Μπάϋρον- μερικά άποσπάσματα σε ρυθμική πρόζα».

Τά παραπάνω γράφει ό Άντρέ Μωρονιά στή βιογραφία του Μπάϋρον. Ό ΝΤΟΝ ΖΟΥΑΝ άνήκει στό τρίτο μέρος τής ποιητικής δημιουργίας του μεγάλου φιλέλληνα Μ.Κ.

τήν τρίτη του σειρά, (α)
δπου «γοητεία κι ασφάλεια»
έχουνε συμπλεχθεί
μέ μιά του φράση
κάπως σκοτεινή.

89.— 'Ο ποιητής θέλει νά πεί,
—χωρίς άμφιβολία—
(γιατί έτσι συμβιβάζεται
καί μέ τό λόγο τόν όρθό
καί τίς αίσθήσεις όλονού
τ' άνθρωπινού του γένους),
τό μέγα πράμα, πού καθείς
αίσθάνεται ή αίσθάνθη
ή καί μπορεί νά αισθανθεί
άν ίσως δοκιμάσει:
πώς δέν άρέσει κανενός
νά ένοχληθεί στό φαγητό
μήτε στόν έρωτά του.
Καί δέ θά πώ πιά τίποτα
γύρω άπ' τή λέξη «σιμίζη»
ή καί τή λέξη «μέθη»,
τί αυτά τά ξέρουμε όλοι μας
καί δη από τά πρίν.
Παρακαλώ ή ασφάλεια
τή πόρτα άς μανταλώσει.

Ρεμβασμοί του Ντόν Ζουάν

90.— Πλανιότανε ό νιός Ζουάν
γύρω από ρυάκια άστραφτερά.
Καί σκέφτονταν άνέκφραστα
πράματα. Κι επί τέλους
τόν έαυτό του έριχνε
πά στους χλωρούς δρυμώνες,
πού τ' άγρια τους τά κλαριά
μπλέκουνε σάν ψηλώσουν.
'Εκεί τρυγοῦν οί ποιητές

(α) Στο άγγλικό κείμενο ό στίχος είναι στη δεύτερη άράδα της στροφής 88.
M.K.

για τά βιβλία τους όλικό.
'Εκεί κι έμείς πολλές φορές
τούς έχουμε διαβάσει.
Τό σχέδιό τους νοιώσαμε
μά καί τό λυρισμό τους
έκτός άκατανόητοι
άν είναι σάν τόν Γουόρσγουόρθ

91.— 'Ετσι ό Ζουάν κινήγαγε
κι όχι ό Γουόρσγουόρθ
τή μοναξιά για συντροφιά
παρέα μέ τή μεγάλη του
ψυχή, ώσπου ή καρδιά του
ή δυνατή, στην έντονη
διάθεσή της μόρεσε
όχι όλο φυσικά
μά μέρος άπ' τό πάθος του
κάπως νά τό ήμερέψει.
Τίς σκέψεις του φρενάρισε
όσο μπορούσε πιά καλά,
γιατί δέν ήταν κι εύκολο
διόλου νά τίς έλέξει.
Καί σάν τόν Κόλεριτζ' κι αυτός
δίχως νά νοιώσει πώς καί τί
έστρεψε τό τιμόνι του
στή μεταφυσική.

92.— Τόν έαυτό του σκέφτονταν
μά καί τό γύρω σύμπαν.
Τ' άνθρωπινό άριστούργημα,
τ' άστέρια.
'Αναρωτιόταν
διάβολε, πώς μόρεσανε
τούτα νά γεννηθοῦν.
Καί τούς σεισμούς έσκέφτονταν
Καί τούς πολέμους.
Πόσα
μίλια νά 'χε ή περίμετρος
του φεγγαριού.
Σκεφτόταν

1. Coleridge: Άγγλος ποιητής 1772 - 1834. Nouveau petit Larousse.

καί τ' ἀερόστατο καί τί
μεγάλες δυσκολίες
βρίσκει ἐκεῖνος, πού διψᾷ
τήν τέλεια νά 'χει γνώση.
Καί τότες ἐσκεφτότανε
τῆς 'Ιουλίας τά μάτια.

Ἄο πρόωρος πανθεισμός τοῦ Ζουάν

93.— Μέσα σέ σκέψεις σάν κι αὐτές
ἡ ἀληθινή σοφία
θέ νά ξεχώριζε θαρρῶ
ἐξαίσιες ἐπιθυμίες
κι' ἐμπνεύσεις ὑψηλές,
πού μερικοί μαζί μ' αὐτές
γεννιοῦνται.
Οἱ πῖο πολλοί
μαθαίνουνε ταυτόχρονα
νά πάσχουν ἀπ' αὐτές
δίχως νά ξέρουν τό γιατί.
Εἶναι παράξενο πολύ,
πώς ἕνας τόσο νέος
τό νοῦ του τόν βασάνιζε
μέ οὐράνια θέματα.
'Εάν ἐσεῖς νομίζετε,
πώς ἡ φιλοσοφία
τόν ἐσπρωχνε σ' αὐτό,
ἐγώ
δέ θά μπορούσα νά σκεφτῶ
παρά, πώς ἡ ἐφηβία
τοῦ παραστέκονταν.

Ἡ περιπλάνηση τοῦ Ζουάν

94.— Φύλλα καί λουλουδία
ξέταζε ὁ Ζουάν.
Σ' ὄλους τοὺς ἀνέμους
ἄκουε μιά φωνή.
Ἐπειτα σκεφτόταν
νύφες τῶν δασῶν

καί τ' ἀθάνατα ἄλση.
Καί, πώς οἱ Θεές
παρουσιαζόταν
τότες στοὺς θνητούς.
Ξέφευγε ἀπ' τῆ στράτα,
ῶρες ξέχναγε.
Κι ὅταν το ρολοῖ του
ἐβλεπε ξανά,
εὔρισκε τό πόσο
ἦτο ὁ γερο - χρόνος
ἕνας νικητής
καί, πώς εἶχε χάσει
καί τό δεῖπνο του.

95.— Πρὸς τό βιβλίο του κάποτες
γύριζε τῆ ματιά
γιά νά διαβάσει Βοσκανόν
μά καί τόν Γαρσιλάσσον.¹
Κι ὡς ἀπ' τ' ἀνέμου τήν πνοή,
σελίδα, πού διαβάζουμε
φαντάζει μιά στιγμή,
νά γλυκανατριχιάζει,
ἔτσι πνοή ποιητική
καί μυστηριακή
διάβαινε στήν ψυχὴ του.
Καί τόν συγκλόνιζε, καθὼς
ἂν ἦτανε ἀπ' τά ὄντα,
πού οἱ μάγοι τά μαγκώνουνε
μέ τίς πολλές γητειές των,
καί μέσ στό διαβατάρικον
ἀγέρι τίς σκορπάνε
σύμφωνα μ' ὅσα λέγονται
ἀπ' τ' ἀγαθὰ γραῖδια.

1. Ὁ Juan Boscan Almogava ἀπ' τῆ Βαρκελώνη. Πέθανε περί τό 1545. Συναποφασίζοντας μέ τό φίλο του Garcillasso, ἔμπασε τό ἰταλικό ὕφος στήν καστιλλάνικη ποίηση κι ἄρχισε αὐτό τό στάδιο μέ ἀδές κατά τόν τρόπο τοῦ Πετράρχη. Ὁ Garcillasso ἀπό εὐγενικιά οἰκογένεια τοῦ Τολέδου, ἦταν συγχρόνως πολεμιστής καί ποιητής. Ἀφοῦ διέπρεψε στή Γερμανία, Ἀφρική καί Προβηγγία σκοτώθηκε τό 1536 ἀπό πέτρα, πού ρίχθηκε ἀπό ἕναν πύργο ψηλά κι ἔπεσε πάνω στό κεφάλι του, τῆ στιγμή, πού ὠδηγοῦσε τάγμα στήν ἐφοδο.

Lord Byron: The Major Works, Ed. J.J. McGann,
Oxford: OUP, 1986.

Canto I

1

I want a hero: an uncommon want,
When every year and month sends forth a new one,
Till, after cloying the gazettes with cant,
The age discovers he is not the true one;
Of such as these I should not care to vaunt,
I'll therefore take our ancient friend Don Juan,
We all have seen him in the pantomime*
Sent to the devil, somewhat ere his time.

2

Vernon, the butcher Cumberland, Wolfe, Hawke,
Prince Ferdinand, Granby, Burgoyne, Keppel, Howe, 10
Evil and good, have had their tithe of talk,
And fill'd their sign-posts then, like Wellesley now;
Each in their turn like Banquo's monarchs stalk,
Followers of fame, 'nine farrow' of that sow:
France, too, had Buonaparté and Dumourier
Recorded in the Moniteur and Courier.

3

Barnave, Brissot, Condorcet, Mirabeau,
Petion, Cloutz, Danton, Marat, La Fayette,
Were French, and famous people, as we know;
And there were others, scarce forgotten yet, 20
Joubert, Hoche, Marceau, Lannes, Dessaix, Moreau,
With many of the military set,
Exceedingly remarkable at times,
But not at all adapted to my rhymes.

4

Nelson was once Britannia's god of war,
And still should be so, but the tide is turn'd;

CANTO I

379

There's no more to be said of Trafalgar,
'Tis with our hero quietly inurn'd;
Because the army's grown more popular,
At which the naval people are concern'd;
Besides, the Prince is all for the land-service, 30
Forgetting Duncan, Nelson, Howe, and Jervis.

5

Brave men were living before Agamemnon*
And since, exceeding valorous and sage,
A good deal like him too, though quite the same none;
But then they shone not on the poet's page,
And so have been forgotten:—I condemn none,
But can't find any in the present age
Fit for my poem (that is, for my new one);
So, as I said, I'll take my friend Don Juan. 40

6

Most epic poets plunge in 'medias res',
(Horace makes this the heroic turnpike road)
And then your hero tells, whene'er you please,
What went before—by way of episode,
While seated after dinner at his ease,
Beside his mistress in some soft abode,
Palace, or garden, paradise, or cavern,
Which serves the happy couple for a tavern.

7

That is the usual method, but not mine—
My way is to begin with the beginning; 50
The regularity of my design
Forbids all wandering as the worst of sinning,
And therefore I shall open with a line
(Although it cost me half an hour in spinning)
Narrating somewhat of Don Juan's father,
And also of his mother, if you'd rather.

20

88

'Oh Love! in such a wilderness as this,
 Where transport and security entwine,
 Here is the empire of thy perfect bliss,
 And here thou art a god indeed divine.'
 The bard I quote from does not sing amiss,
 With the exception of the second line,
 For that same twining 'transport and security'
 Are twisted to a phrase of some obscurity.

700

89

The poet meant, no doubt, and thus appeals
 To the good sense and senses of mankind,
 The very thing which every body feels,
 As all have found on trial, or may find,
 That no one likes to be disturb'd at meals
 Or love.—I won't say more about 'entwined'
 Or 'transport', as we knew all that before,
 But beg 'Security' will bolt the door.

710

90

Young Juan wander'd by the glassy brooks
 Thinking unutterable things; he threw
 Himself at length within the leafy nooks
 Where the wild branch of the cork forest grew;
 There poets find materials for their books,
 And every now and then we read them through,
 So that their plan and prosody are eligible,
 Unless, like Wordsworth, they prove unintelligible.

720

91

He, Juan, (and not Wordsworth) so pursued
 His self-communion with his own high soul,
 Until his mighty heart, in its great mood,
 Had mitigated part, though not the whole
 Of its disease; he did the best he could
 With things not very subject to control,
 And turn'd, without perceiving his condition,
 Like Coleridge, into a metaphysician.

92

He thought about himself, and the whole earth,
 Of man the wonderful, and of the stars,
 And how the deuce they ever could have birth;
 And then he thought of earthquakes, and of wars,
 How many miles the moon might have in girth,
 Of air-balloons, and of the many bars
 To perfect knowledge of the boundless skies;
 And then he thought of Donna Julia's eyes.

730

93

In thoughts like these true wisdom may discern
 Longings sublime, and aspirations high,
 Which some are born with, but the most part learn
 To plague themselves withal, they know not why:
 'Twas strange that one so young should thus concern
 His brain about the action of the sky;
 If *you* think 'twas philosophy that this did,
 I can't help thinking puberty assisted.

740

94

He pored upon the leaves, and on the flowers,
 And heard a voice in all the winds; and then
 He thought of wood nymphs and immortal bowers,
 And how the goddesses came down to men:
 He miss'd the pathway, he forgot the hours,
 And when he look'd upon his watch again,
 He found how much old Time had been a winner—
 He also found that he had lost his dinner.

750

95

Sometimes he turn'd to gaze upon his book,
 Boscan, or Garcilasso;—by the wind°
 Even as the page is rustled while we look,
 So by the poesy of his own mind
 Over the mystic leaf his soul was shook,
 As if 'twere one whereon magicians bind
 Their spells, and give them to the passing gale,
 According to some good old woman's tale.

760

Από το ποίημα *Η Προφητεία του Δάντη* (*The Prophecy of Dante*, 1819)

Πολλοί είναι οι ποιητές με χωρίς τ'όνομα,
Τι τάχα είν' η Ποίηση παρά δημιουργία
Από περίσσιο αίσθημα Καλού-Κακού βγαλμένη,
Σε βίο που απ'της μοίρας μας φεύγει την εξουσία
Και Προμηθέας γίνεσαι νέος σ'ανθρώπους νέους,
Δίνοντας Παραδείσου πυρ, ώσπου μ'ετών πορεία,
Χαρά να βρίσκεις που 'δωσες με πόνο πληρωμένη,
Και την καρδιά του δωρητή τα όρνια να ξεσκίζουν...

(IV, ll. 10-16 μτφρ. Μ.Β. Ραϊζης)

Από το *Ημερολόγιο της Ραβέννα*, 1821

Αν υποθέσουμε ότι η Ιταλία θα μπορούσε να απελευθερωθεί, δεν έχει μεγάλη σημασία ποιος ή τι θα θυσιαστεί. Είναι ένα σπουδαίο γεγονός – μόνο και μόνο η *ποίηση* της πολιτικής. Φαντάσου – μια ελεύθερη Ιταλία!!! ... Είναι ό,τι καλύτερο να ελπίζει κανείς, ακόμα και γι'αυτούς που δεν έχουν ελπίδα (*BLJ VIII*, 47).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

- Γεωργαντά, Αθηνά. *Αιών Βυρωνομανής: Ο κόσμος του Byron και η νέα ελληνική ποίηση*. Αθήνα: Εξάντας, 1992.
- Κανελλόπουλος, Παναγιώτης. *Λόρδος Βύρων. Η ζωή και το έργο του*. Αθήνα: Γιαλλέλης, 1983.
- Κεφαλληναίου, Ευγενία. «Ο Βυρωνισμός στην Ελλάδα». *Νέα Εστία* 1451 (1987): 72-84.
- «Λόρδος Βύρων». *Ιστορικά. Ελευθεροτυπία*, 14 Απριλίου 2005.
- Μακ Κάρθι, Φιόνα. *Βύρων: Ο βίος και ο θρύλος*. [2002] Μτφρ. Δημήτρης Κίκιζας. Αθήνα: Ποταμός, 2005.
- «Μπάυρον: Αφιέρωμα». *Βιβλιοθήκη. Ελευθεροτυπία*, 31 Μαρτίου 2006.
- Μπάιρον, Τζωρτζ Γκόρντον. *Λόρδου Βύρωνα Ποιητικά έργα. Έμμετρη απόδοση Μαρία Κεσίση*. Αθήνα: Σπανός, 1974.
- Μπάιρον, Τζωρτζ Γκόρντον. *Λόρδου Βύρωνα Τσάιλντ Χάρολντ*. Μτφρ. Μαρία Κεσίση. Αθήνα: Σπανός, 1977.
- Μπάιρον, Τζωρτζ Γκόρντον. *Λόρδου Βύρωνα Ντον Ζουάν. Ασματα 1-4*. Μτφρ. Μαρία Κεσίση. Αθήνα: Σπανός, 1981.
- Μπάιρον, Τζωρτζ Γκόρντον. *Λόρδου Βύρωνα Ντον Ζουάν. Ασματα 5-8*. Μτφρ. Μαρία Κεσίση. Αθήνα: Σπανός, 1985.
- Μπάυρον. *Μάνφρεντ*. Μτφρ. Αθανάσιος Δ. Οικονόμου. Εισαγωγή: Βαγγέλης Πέππας. Αθήνα: Οδός Πανός, 2006.
- Ραϊζης, Μάριος Βύρων. *Η Ποίηση του Μπάιρον. Πανόραμα και Σχόλιο*. Αθήνα: Gutenberg, 1994.
- Ραϊζης, Μάριος Βύρων. «Μορφές Βυρωνικού Φιλελληνισμού». *Νέα Εστία* 1451 (1987): 55-71.

Ξενόγλωσση

- Byron, George Gordon. *Lord Byron: The Complete Poetical Works*. Ed. Jerome J. McGann. 7 vols. Oxford: Clarendon Press, 1980-1993.
- Byron, George Gordon. *Byron's Letters and Journals*. Ed. Leslie A. Marchand. 12 vols. London: John Murray, 1973-1982.
- Schoina, Maria. *Romantic Anglo-Italians: Configurations of Identity in Byron, the Shelleys, and the Pisan Circle*. Aldershot & Burlington: Ashgate, 2009.
- . "Revisiting Byron's Italian Style." *The Byron Journal* 36.1 (2008). 19-27.
- . "Reading Byron in Modern Greek History: The Year 1974." *The Place of Lord Byron in World History: Studies in His Life, Writings, and Influence*. Ed. Nic Panagopoulos and Maria Schoina. Edwin Mellen Press: 2012.
- Thorslev, Peter L. Jr. *The Byronic Hero: Types and Prototypes*. University of Minnesota, 1962.
- Trayiannoudi, Litsa. "A 'Very Life in ... Despair in the Land of Honourable Death': Byron in Greece." *The Reception of Byron in Europe*. Ed. Richard A. Cardwell. 2 vols. Athlone Critical Traditions Series: The Reception of British and Irish Authors in Europe. London; New York: Continuum, 2: 419-38.

Ιστότοποι

- <http://rea.teimes.gr/byronlib/> Διεθνές κέντρο έρευνας για τον Byron και το φιλελληνισμό
- <http://www.internationalbyronsociety.org> Διεθνής Βυρωνική εταιρία